

Peiling Ipsos I&O Publiek | december 2024

Ondernemerspeiling

Editie 11

Periodieke peiling in het I&O Ondernemerspanel

www.ioresearchondernemerspanel.nl

www.ipsos-publiek.nl

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O Publiek
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

011

Datum

Januari 2025

Opdrachtgever

Dit onderzoek kwam tot stand op eigen initiatief van Ipsos I&O Publiek.

Auteurs

Bram Doms
Daphne Martens
Door van der Vegt
Sara Kellij

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting

Ondernemers minder positief over economie

Ondernemers zijn ten opzichte van juli 2024 pessimistischer over de stand van de economie. Het aandeel dat vindt dat het slecht gaat, stijgt van 11 naar 14 procent. Bovendien neemt het aandeel dat vindt dat het goed gaat af van 51 naar 47 procent. In vergelijking met de peiling in juli stijgt het percentage dat denkt dat de economie zal verslechteren. In juni dacht een kwart (27%) dat de economie zou verslechteren, in de huidige peiling is dit toegenomen tot één op de drie (35%).

Zorgen over toekomst bedrijf stabiel: ruim de helft nauwelijks zorgen

Drie op de tien ondernemers (29%) geven aan dat de omzet het afgelopen jaar is gegroeid en eveneens drie op de tien (29%) verwacht dat de omzet de komende twaalf maanden zal stijgen. Een kwart van de ondernemers (23%) verwacht een stijging in de winst. Een vijfde van de ondernemers (21%) geeft aan dat de omzet is gedaald in het afgelopen jaar en ook een vijfde (22%) verwacht dat de omzet ook het komende jaar zal dalen. Drie op de tien ondernemers (30%) verwacht dat de winst gaat dalen in de komende twaalf maanden. Eén op de zeven (14%) verwacht komend kwartaal meer te investeren dan in het huidige kwartaal.

De zorgen van ondernemers over de toekomst van hun bedrijf zijn stabiel; ruim de helft heeft niet of nauwelijks zorgen. Negen procent maakt zich wel (zeer) grote zorgen. Dit is een lichte stijging vergeleken met de vorige meting. Nieuwe klanten werven, klantbehoud en de werk-privébalans verbeteren zijn onderwerpen die de bedrijfsagenda van ondernemers domineren.

Zorgen om binnenlandse politiek, innovatie grootste kans voor Nederlandse economie

In december beoordelen ondernemers het ondernemersklimaat in Nederland met een 6,1, dit is lager dan in juli 2024. Als grootste zorg voor de Nederlandse economie noemt men binnenlandse politiek, wet- en regelgeving en een geopolitieke instabiliteit en conflicten. Als kansen ziet men innovatie en kennis, een opgeleide beroepsbevolking en het lidmaatschap van de EU.

Samenvatting

Vertrouwen in kabinet gedaald: één op de acht heeft vertrouwen

Acht op de tien (83%) ondernemers hebben niet zoveel of helemaal geen vertrouwen in het kabinet (juli: 73%) terwijl een achtste (13%) wel vertrouwen heeft (juli: 22%). Daarnaast is het vertrouwen dat het kabinet zich zal inzetten voor het ondernemersklimaat, innovatie, internationale samenwerking, digitale transformatie en duurzaamheid gedaald. Eén op de vijf ondernemers (22%) denkt dat het kabinet zich zal inzetten voor het ondernemersklimaat (juli: 27%).

Vier op de tien ondernemers die bekend is met Omgevingswet wordt erdoor geraakt

Twee derde van de ondernemers is op de hoogte van de Omgevingswet die sinds 1 januari 2024 van kracht is, een derde is niet op de hoogte. Bij vier op de tien ondernemers die op de hoogte zijn, worden de activiteiten van hun organisatie in bepaalde mate geraakt door de nieuwe Omgevingswet. Ondernemers in de sector *landbouw en visserij* worden het vaakst geraakt. Daarnaast merken ondernemers met twee of meer medewerkers meer van de Omgevingswet dan zzp'ers. Een kwart ziet de Omgevingswet als positief, een kwart juist als negatief.

Helft van de ondernemers vindt handhaving wet DBA positief

Vanaf 1 januari 2025 wordt de wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelatie) gehandhaafd die schijnzelfstandigheid van zzp'ers moet tegengaan. Bijna de helft van de ondernemers met personeel huurt wel eens zzp'ers in, met name vanwege de flexibiliteit. Negen op de tien ondernemers (zowel met werknemers als zzp'ers) waren voordat ze de vragenlijst invulden al bekend met de wet DBA. De helft van de ondervraagde ondernemers vindt de handhaving op de wet (zeer) positief, een vijfde juist (zeer) negatief. De meerderheid van de zzp'ers is niet bang voor minder werk.

Gebruik AI-software verdubbeld t.o.v. juni 2023

Zeven op de tien ondernemers (69%) zijn bekend met AI-software (juni 2023: 55%) en zes op de tien ondernemers (63%) hebben deze in het afgelopen jaar gebruikt. Het gebruik is verdubbeld ten opzichte van juni 2023 (toen: 32%). Ondernemers maken voornamelijk gebruik van ChatGPT. Het aandeel ondernemers dat toekomstige kansen ziet voor AI is toegenomen (van 28% in juni 2023 naar 37% nu). Desondanks maakt twee derde (64%) zich zorgen over hoe AI-software omgaat met persoonlijke gegevens.

Onderzoeksverantwoording

Om in te spelen op de groeiende behoefte aan onderzoek onder ondernemers heeft Ipsos I&O Publiek een ondernemerspanel opgebouwd. Dit is een grotendeels via steekproefonderzoek geworven panel van ondernemers in Nederland. Het panel vormt een goede afspiegeling van de landelijke populatie bedrijfsvestigingen op basis van sector en bedrijfsomvang. Vanaf mei 2021 vinden er periodieke peilingen plaats, waarvan dit de elfde is.

METHODE

Online vragenlijst uitgezet in het I&O Ondernemerspanel.

VELDWERKPERIODE

Het veldwerk vond plaats van 28 november t/m 12 december 2024.

DOELGROEP

Ondernemers die lid zijn van het I&O Ondernemerspanel (circa 5.440 leden).

RESPONS

In totaal vulden 1.460 ondernemers de vragenlijst in (responspercentage 27%).

WEGING

De onderzoeksresultaten zijn gewogen naar het aantal werkzame personen en de bedrijfssector. Hiermee corrigeren we eventuele onder- en oververtegenwoordiging van bepaalde groepen en daarmee zijn de resultaten representatief voor alle ondernemers in Nederland voor de aspecten sector en grootteklasse.

Hoofdstuk

1 Stand en perspectief economie

[Terug naar inhoudsopgave](#)

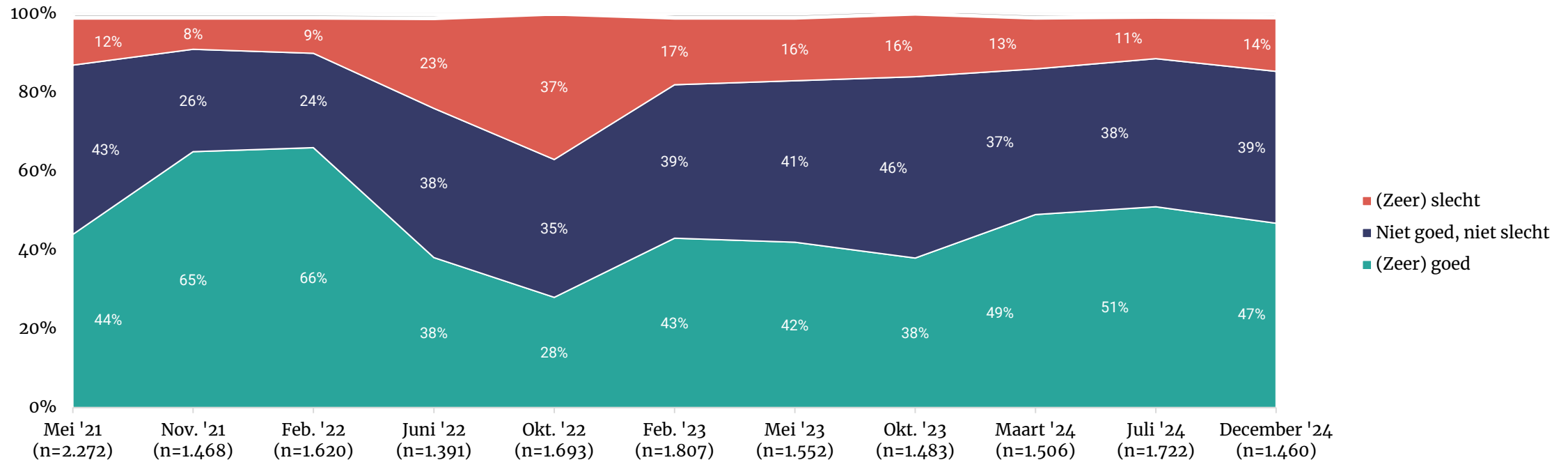

Ondernemers minder positief over economie

Ongeveer de helft van de ondernemers (47%) geeft in december aan dat het (zeer) goed gaat met de Nederlandse economie. Dat is een afname ten opzichte van de meting in juli 2024 (51%). Veertien procent vindt dat het (zeer) slecht gaat met de economie. Dat is drie procent meer dan in de vorige meting. Ondernemers zijn dus pessimistischer geworden. Sinds oktober 2022, toen de energiecrisis en inflatie op een toppunt waren, nam het percentage ondernemers dat pessimistisch is over de economie af naar het niveau van voor deze crises, maar aan die trend is nu een eind gekomen.

Hoe staat de Nederlandse economie er volgens u momenteel voor? (n=1.460)

Nederlandse economie: economische ontwikkeling (groei of krimp) en de werkgelegenheid.

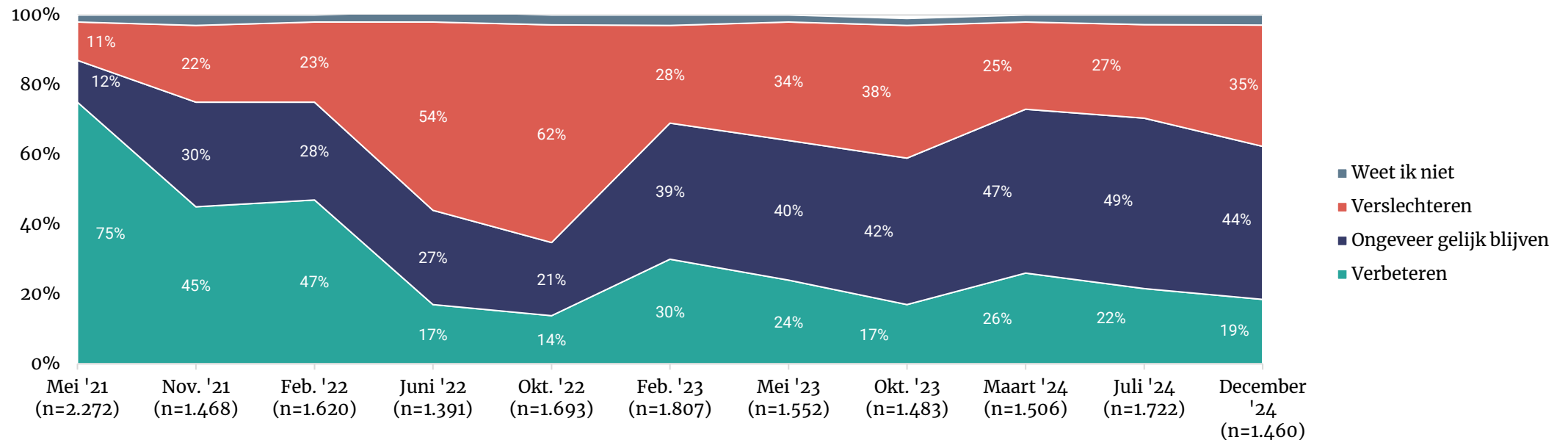

Eén op drie voorziet verslechtering economie

Het aandeel ondernemers dat pessimistisch is over de ontwikkeling van de economie stijgt in deze peiling ten opzichte van de vorige meting in juli. Ruim een derde (35%) voorzagt in december een verslechtering, dit was 27 procent in juli. Een vijfde (19%) verwacht dat de economie zal verbeteren in de komende twaalf maanden. Het aandeel ondernemers dat denkt dat er weinig zal veranderen neemt af van 49 naar 44 procent. Vergeleken met de vorige meting (juli 2024) zijn ondernemers in december duidelijk pessimistischer over de te verwachten ontwikkeling van de economie.

Hoe verwacht u dat de Nederlandse economie zich in de komende 12 maanden gaat ontwikkelen? (n=1.460)

Nederlandse economie: economische ontwikkeling (groei of krimp) en de werkgelegenheid.

Hoofdstuk

2

Verwachtingen en uitdagingen organisaties

[Terug naar inhoudsopgave](#)

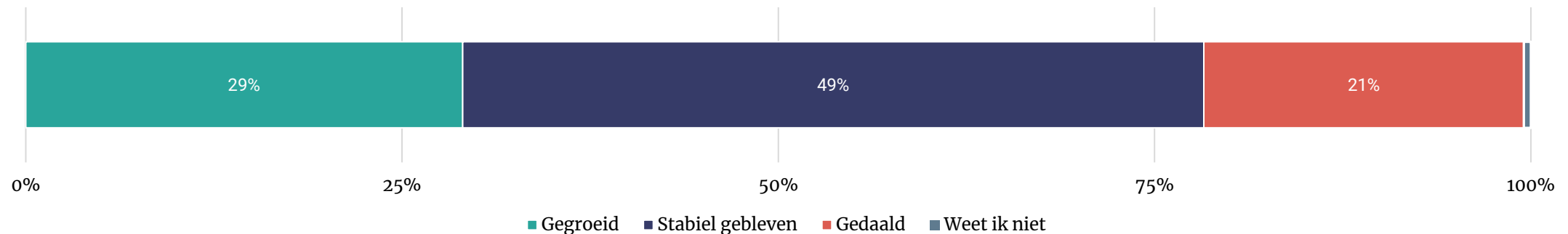
Drie op tien zagen omzet afgelopen jaar groeien

Drie op de tien (29%) ondernemers geven aan dat ze de omzet het afgelopen jaar zagen groeien. Dat is vergelijkbaar met de vorige peiling (33%). Bij de helft (49%) is de omzet stabiel gebleven (peiling juli: 47%) en bij een vijfde (21%) is deze gedaald.

Onder zzp'ers bleef de omzet vaker gelijk dan onder ondernemingen met personeel. Bedrijven met twee tot en met vier medewerkers en vooral bedrijven met vijf of meer medewerkers zagen hun omzet juist vaker groeien. Er zijn geen verschillen in omzetontwikkeling tussen sectoren.

Hoe heeft de omzet van uw bedrijf zich het afgelopen jaar ontwikkeld ten opzichte van het jaar ervoor?

(basis: alle sectoren behalve overheid, onderwijs, zorg en overig, n=1.291)

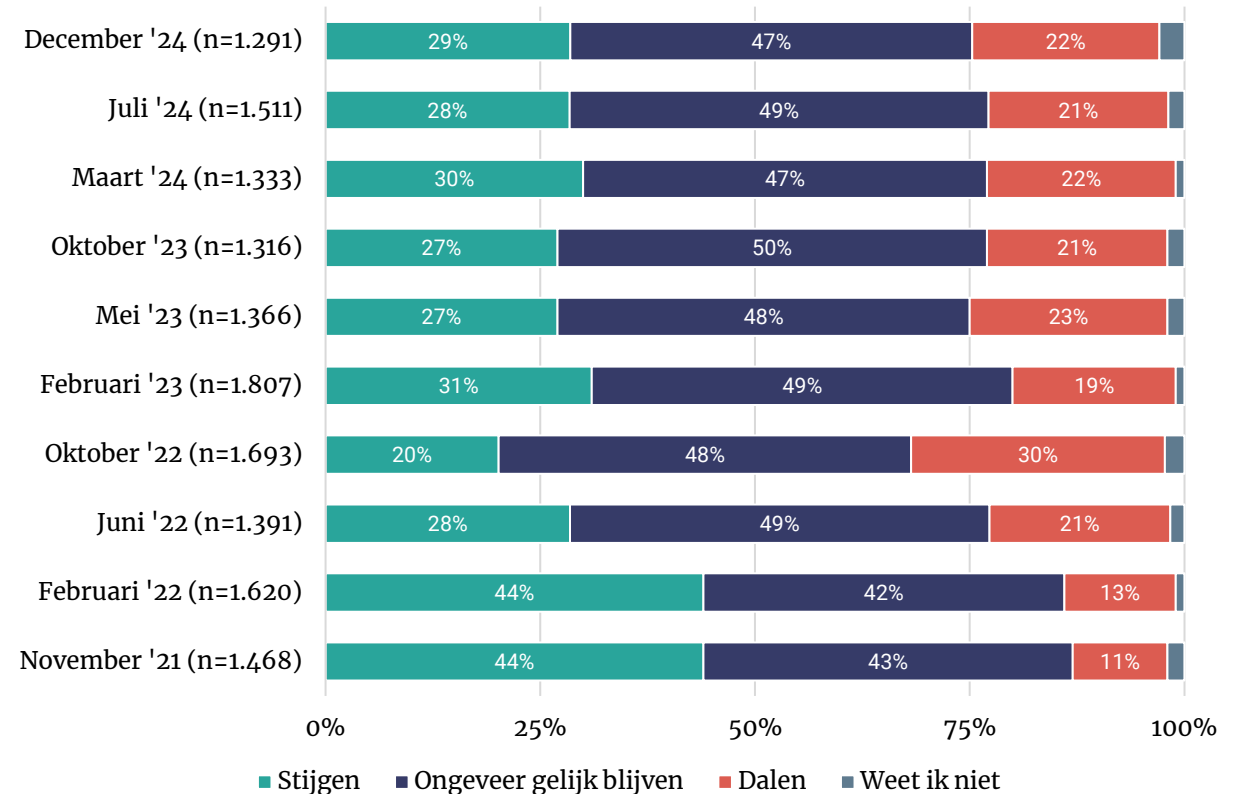

Omzetverwachting blijft stabiel; drie tiende verwacht stijging

Drie op de tien ondernemers (29%) verwachten dat de omzet van hun onderneming de komende twaalf maanden zal stijgen en één op de vijf denkt dat deze zal dalen (22%). De helft (47%) denkt dat de omzet ongeveer gelijk zal blijven. De omzetverwachting is sinds mei 2023 stabiel.

Hoewel er geen verschillen over de verwachtingen voor komend jaar tussen sectoren zijn, blijken bedrijven met vijf of meer werknemers duidelijk positiever dan zzp'ers. Vier op de tien (41%) verwachten komend jaar een omzetstijging, terwijl dit onder zzp'ers 26 procent is.

Wat zijn de verwachtingen van uw organisatie over uw omzet voor de komende 12 maanden, in vergelijking met de vorige 12 maanden? Mijn omzet zal... (basis: alle sectoren behalve overheid, onderwijs, zorg en overig, n=1.291)

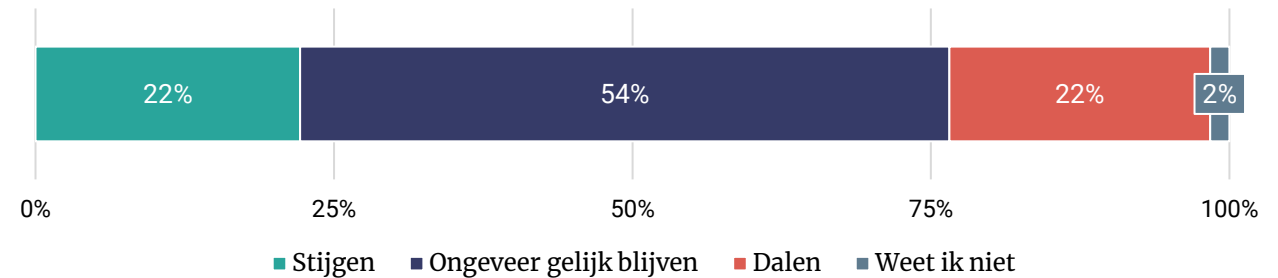

Kwart verwacht stijging gewerkte uren/winst

Verwachtingen aantal gewerkte uren

Een vijfde van de ondernemers (22%) in de sector *overheid, onderwijs, zorg en overig*, verwacht een stijging van het aantal gewerkte uren de komende twaalf maanden. Nog een vijfde (22%) verwacht juist een daling. Ruim de helft (54%) denkt dat het aantal gewerkte uren gelijk zal blijven.

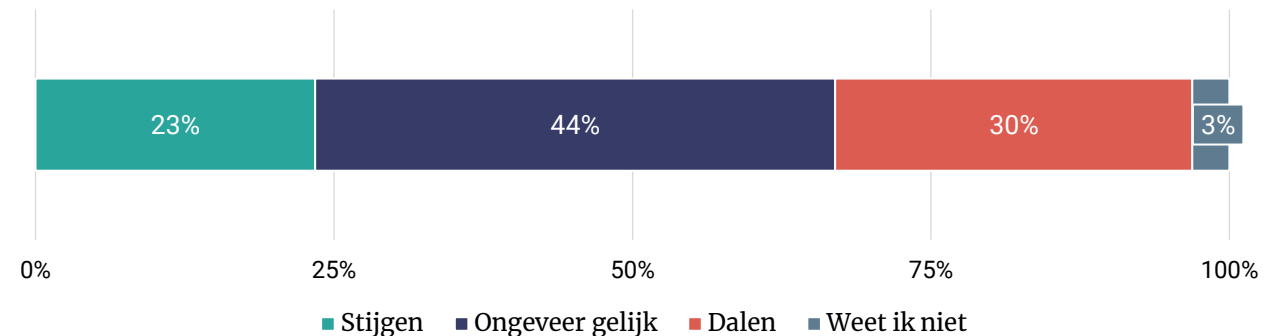
Wat zijn de verwachtingen van uw organisatie over het aantal gewerkte uren binnen uw organisatie voor de komende 12 maanden, in vergelijking met de vorige 12 maanden? Het aantal gewerkte uren zal... (Basis: sectoren *overheid, onderwijs, zorg en overig*; n=169)

Verwachtingen winst

Van de ondernemers uit de overige sectoren verwacht een kwart (23%) dat de winst zal stijgen in de komende twaalf maanden. Drie op de tien verwacht een daling en 44 procent denkt dat de winst ongeveer gelijk zal blijven. Zzp'ers verwachten vaker dat de winst ongeveer gelijk zal blijven terwijl niet-zzp'ers vaker verwachten dat de winst zal dalen.

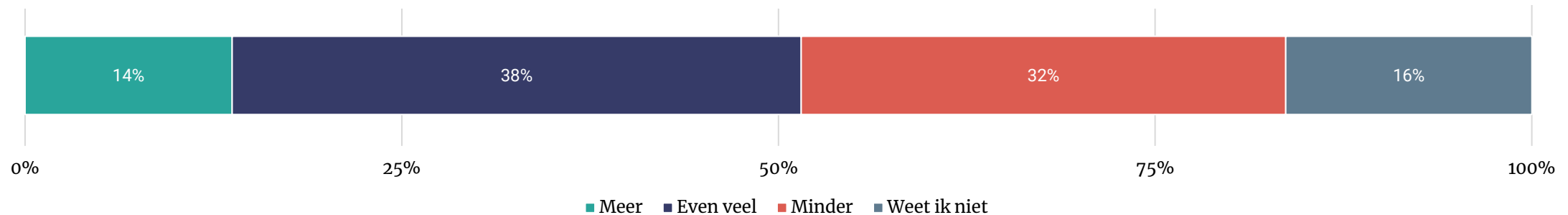
Wat zijn uw verwachtingen over uw winst voor de komende 12 maanden, in vergelijking met de vorige 12 maanden? Mijn winst zal... (basis: alle sectoren behalve *overheid, onderwijs, zorg en overig*, n=1.291)

Een derde verwacht komend kwartaal minder te investeren

Een derde van de ondernemers (32%) verwacht komend kwartaal minder te investeren (juli: 28%). Vier op de tien (38%) denken evenveel te investeren als in het huidige kwartaal (juli: 40%). Eén op de zeven (14%) verwacht meer te gaan investeren (juli: 15%). De percentages zijn vergelijkbaar met die van de peiling in juli 2024. De sector *handel, logistiek en horeca* verwacht vaker dan andere sectoren minder te investeren.

Verwacht u het komende kwartaal minder of meer te investeren dan het huidige kwartaal? (n=1.460)

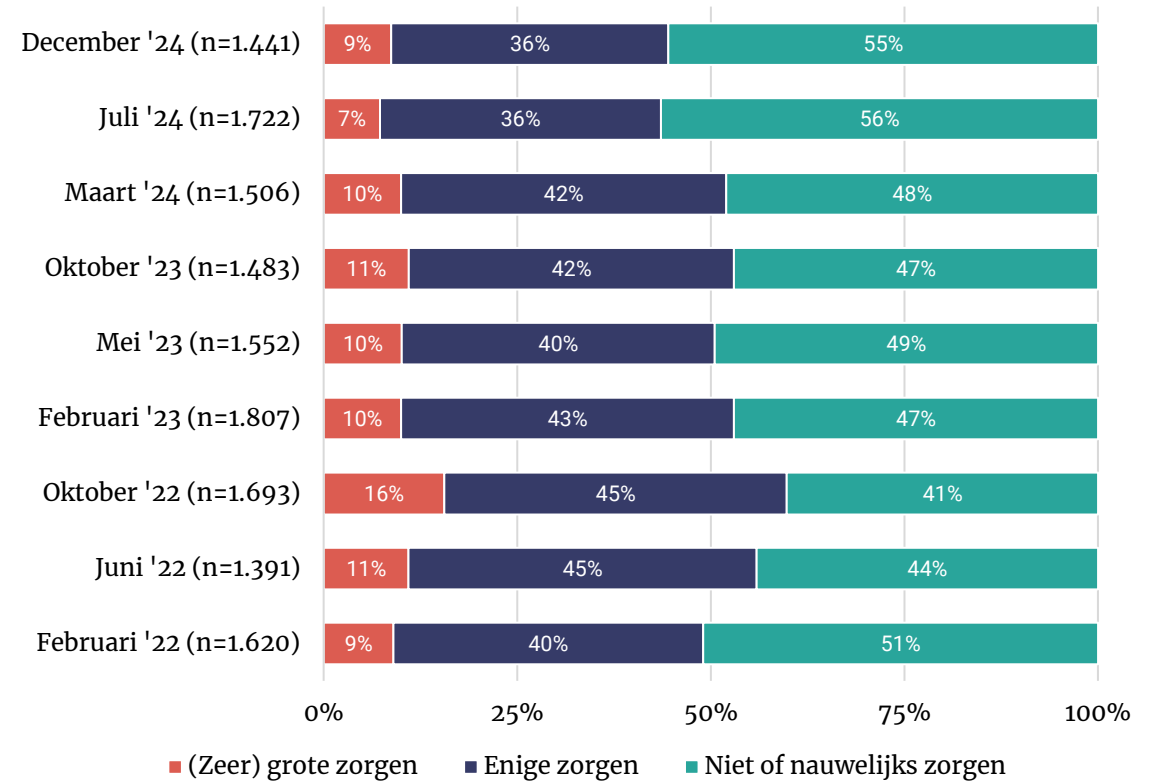
Ruim de helft maakt zich nauwelijks zorgen over toekomst

Hoewel uit voorgaande resultaten blijkt dat ondernemers pessimistischer zijn geworden over de economie, lijkt het aandeel dat zich zorgen maakt over de toekomst van de onderneming relatief stabiel te blijven.

Ruim de helft (55%) maakt zich niet of nauwelijks zorgen over de toekomst van hun onderneming. Het aandeel dat zich enige zorgen maakt blijft net zoals in juli 36 procent. Op dit moment maakt negen procent zich in grote mate zorgen. Dat is een lichte stijging ten opzichte van juli, maar vergelijkbaar met de metingen daarvoor.

Van alle sectoren maken ondernemers in de sector *overheid, onderwijs, zorg en overig* zich het minste zorgen (61% niet of nauwelijks zorgen).

Als u kijkt naar de volgende 12 maanden, in hoeverre maakt u zich dan zorgen over de toekomst van uw onderneming? (Basis: alle ondernemers uitgezonderd 'weet niet', n=1.441)

Klantwerving en binding hebben meeste prioriteit

Eén op de drie ondernemers (32%) geeft aan dat op dit moment het werven van nieuwe klanten hun bedrijfsagenda domineert. Ook het verbeteren van de werk-privébalans (29%), klantbinding en -behoud (24%) worden als belangrijke punten genoemd. Andere onderwerpen werden minder genoemd

Uitgesplitst naar aantal medewerkers, is te zien dat er bij het werven van nieuwe klanten weinig verschillen zijn. Het verbeteren van de werk-privébalans is voor drie op de tien zzp'ers (29%) een belangrijk punt op de bedrijfsagenda. Onder ondernemers met personeel is dit een kwart (24%). De binding en het behoud van klanten is voor ondernemers met twee of meer medewerkers belangrijker (32%) dan voor zzp'ers (24%).

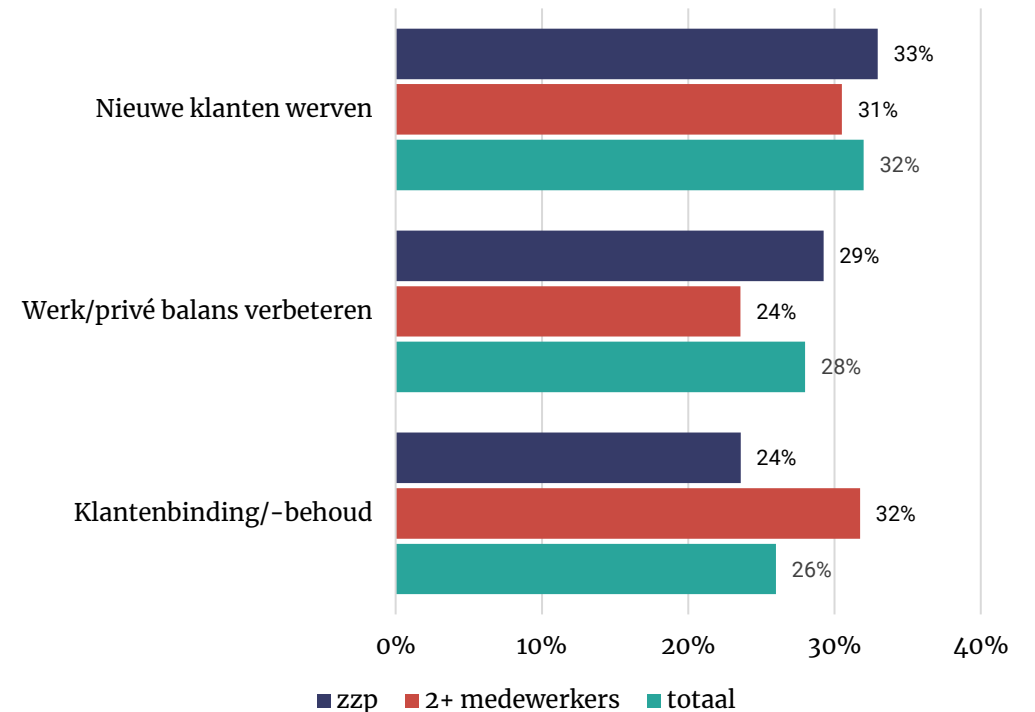
Naast de genoemde top drie is het voldoen aan wet- en regelgeving voor 22 procent een belangrijk onderwerp. Net zoals in de vorige peiling domineert dit thema in de sector *landbouw en visserij* (45%).

Toelichting:

In de peiling is op twee manieren bepaald welke onderwerpen de bedrijfsagenda domineren. Eén groep ondernemers kon 3 onderwerpen aankruisen en één groep kon per onderwerp aangeven in welke mate het onderwerp een rol speelt (zie pagina 17). Beide manieren van vragen leiden tot een soortgelijke volgorde van prioriteiten binnen de onderneming.

Welke onderwerpen domineren op dit moment uw bedrijfsagenda?

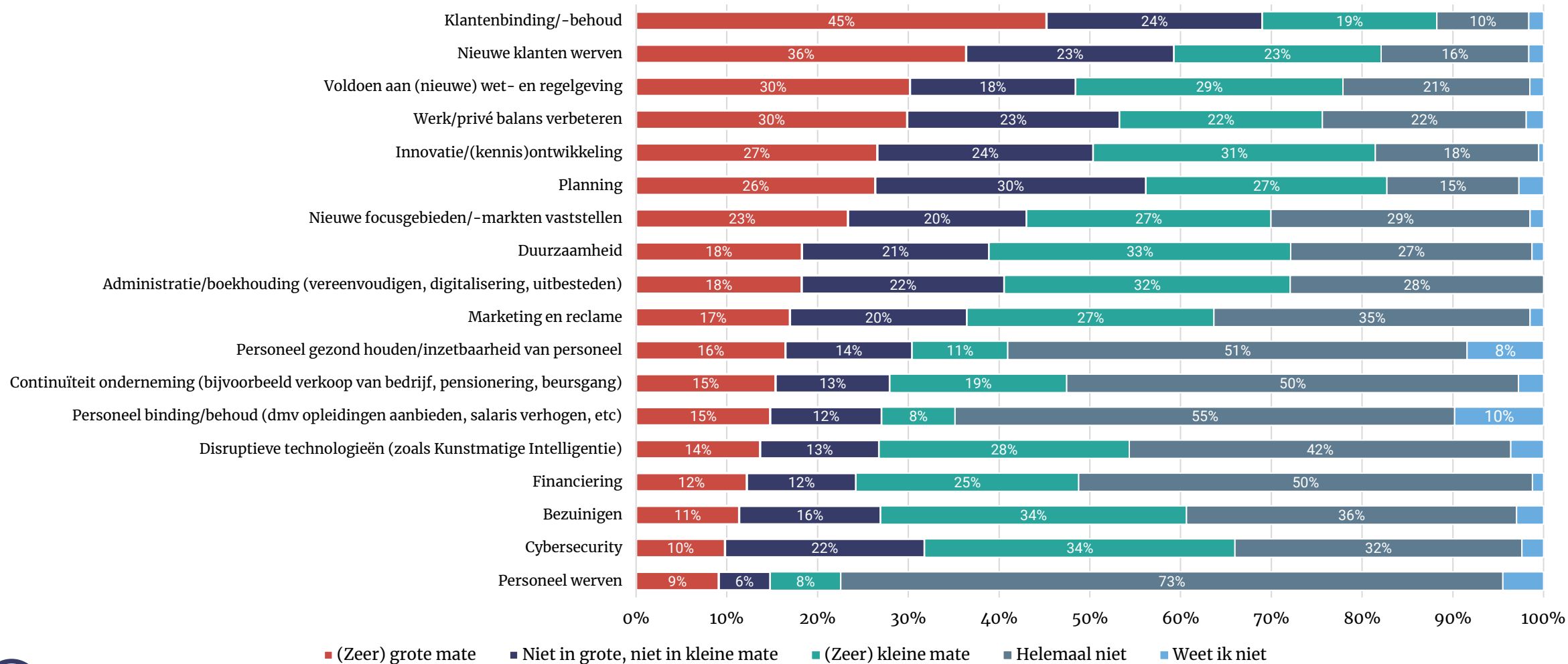
Maximaal 3 antwoorden (zzp: n=505; 2+ medewerkers: n=223); top 3 weergegeven

Klantwerving en binding hebben meeste prioriteit

Welke onderwerpen domineren op dit moment uw bedrijfsagenda?

(basis: splitrun; vraag voorgelegd aan een deel van de ondernemers; n=386)

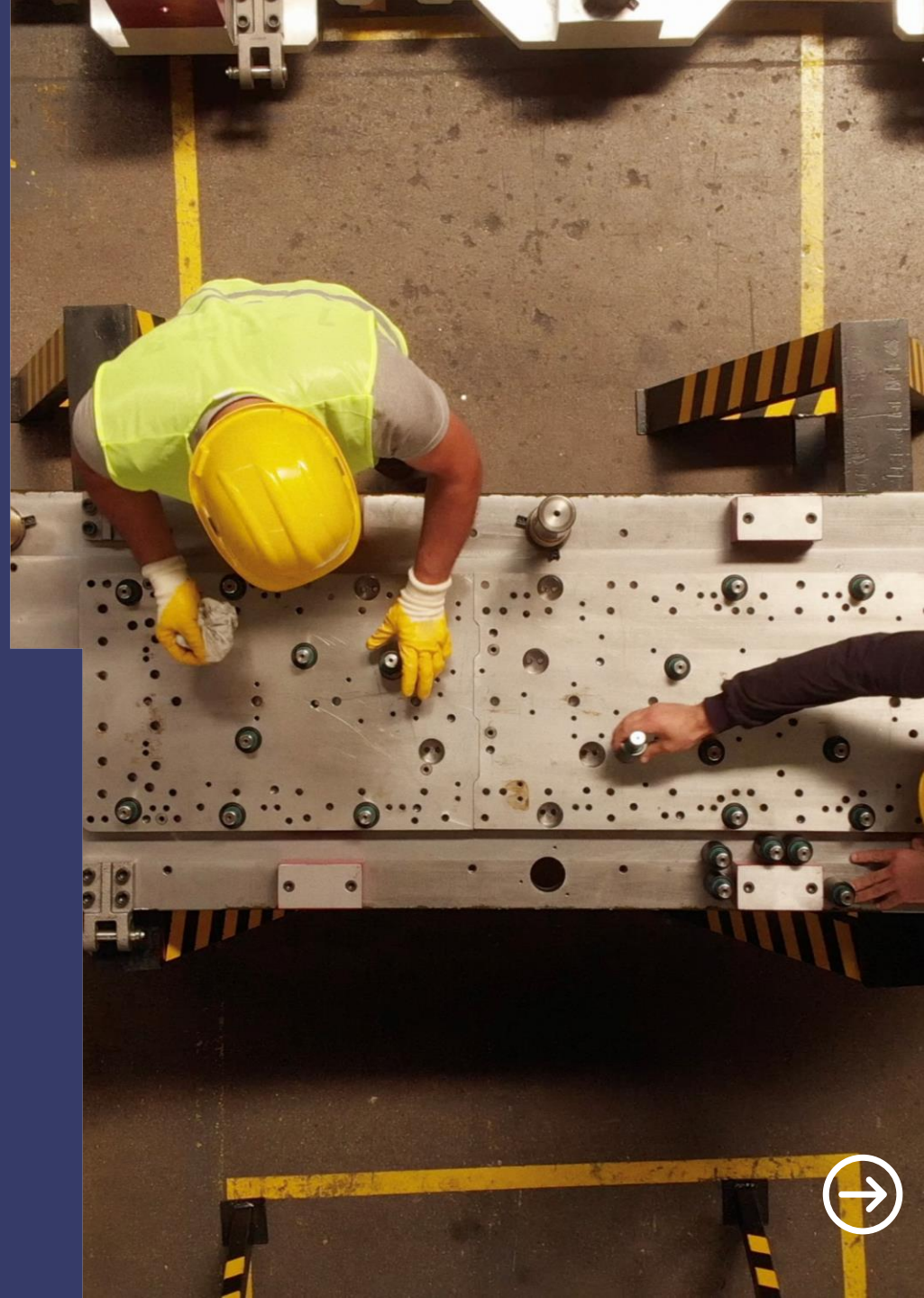
■ (Ze) grote mate ■ Niet in grote, niet in kleine mate ■ (Ze) kleine mate ■ Helemaal niet ■ Weet ik niet

Hoofdstuk

3

Ondernemersklimaat

[Terug naar inhoudsopgave](#)

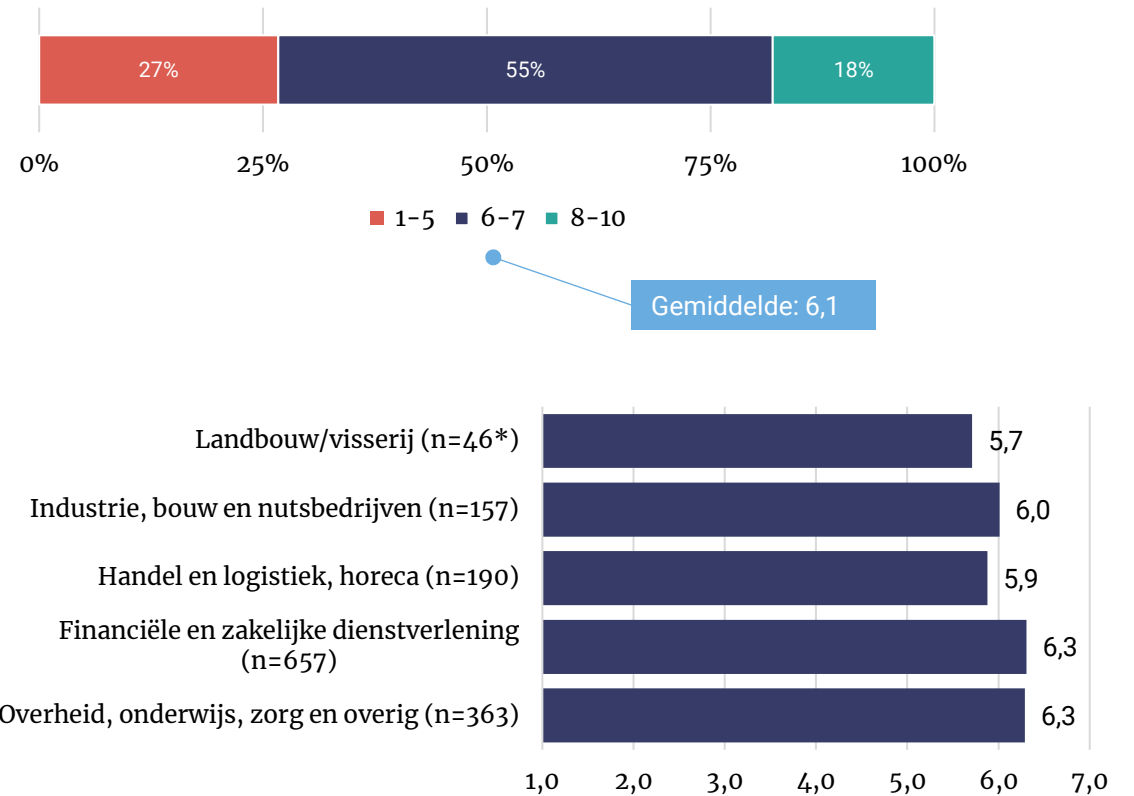
Cijfer ondernemersklimaat zakt naar 6,1

Ruim de helft (55%) van de ondernemers beoordeelt het ondernemersklimaat in Nederland met een 6 of 7. Eén op de vijf (18%) geeft het ondernemersklimaat een 8, 9 of 10. Een kwart (27%) beoordeelt het ondernemersklimaat met een onvoldoende. Gemiddeld geven ondernemers een 6,1. Dit is een afname ten opzichte van de peiling in juli (6,3).

De sectoren *financiële en zakelijke dienstverlening* en *overheid, onderwijs, zorg en overig* beoordelen het ondernemersklimaat gemiddeld hoger dan de sectoren *industrie, bouw en nutsbedrijven* en *handel, logistiek en horeca*.

Zzp'ers waarderen het ondernemersklimaat gemiddeld met een hoger cijfer (6,2) dan ondernemers met personeel (5,9).

Welk rapportcijfer geeft u het huidige ondernemersklimaat in Nederland?
(basis: ondernemers die een cijfer hebben gegeven, n=1.414)

*resultaten indicatief

Zorgen over (geo)politiek en regelgeving

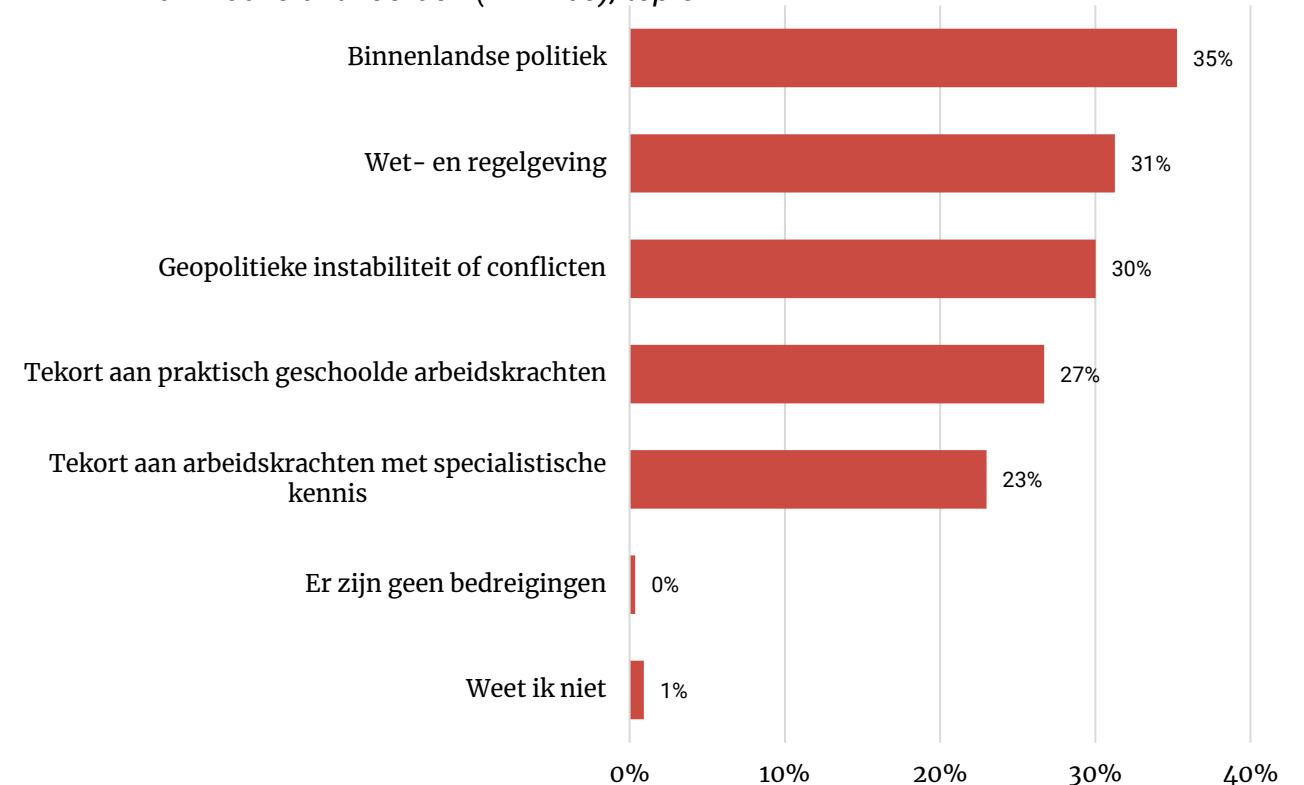
Eén derde van de ondernemers (35%) noemt binnenlandse politiek als bedreiging voor de economie. De sector *financiële en zakelijke dienstverlening* noemt dit aspect het vaakst (42%). Er is geen verschil tussen zzp'ers en bedrijven met medewerkers.

Wet- en regelgeving wordt door 31 procent genoemd. In de sector *industrie, bouw en nutsbedrijven* noemt 40 procent dit thema, en in de sector *landbouw en visserij* is dit zelfs 51 procent.

Drie op de tien (30%) noemen geopolitieke instabiliteit of conflicten als belangrijke bedreiging. Een tekort aan praktisch geschoolde werknemers wordt door 27 procent genoemd. De top 5 wordt afgesloten door het tekort aan arbeidskrachten met specialistische kennis. Andere onderwerpen werden minder genoemd (zie pagina 21).

Wat zijn volgens u momenteel de grootste bedreigingen voor de Nederlandse economie?

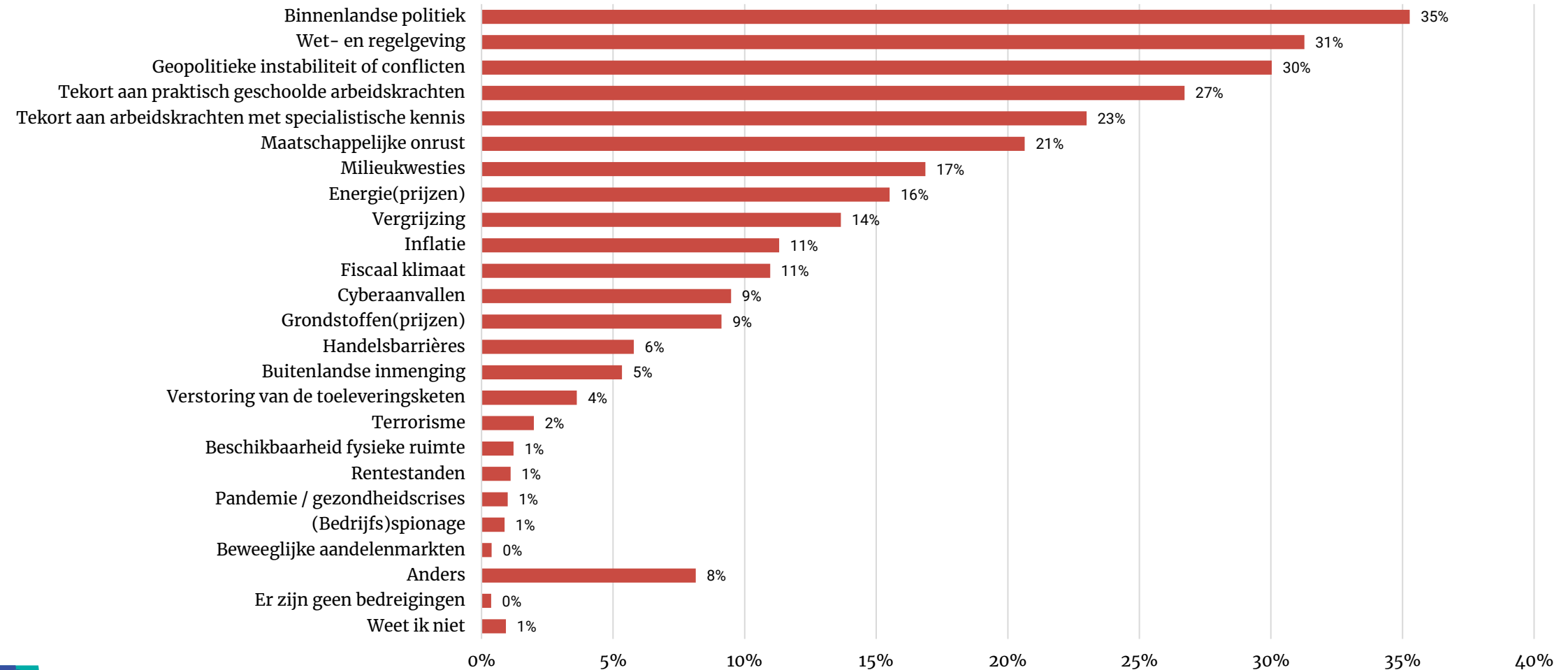
Maximaal 3 antwoorden (n=1.460); top 5

Zorgen over (geo)politiek en regelgeving (2)

Wat zijn volgens u momenteel de grootste bedreigingen voor de Nederlandse economie?

Maximaal 3 antwoorden (n=1.460)

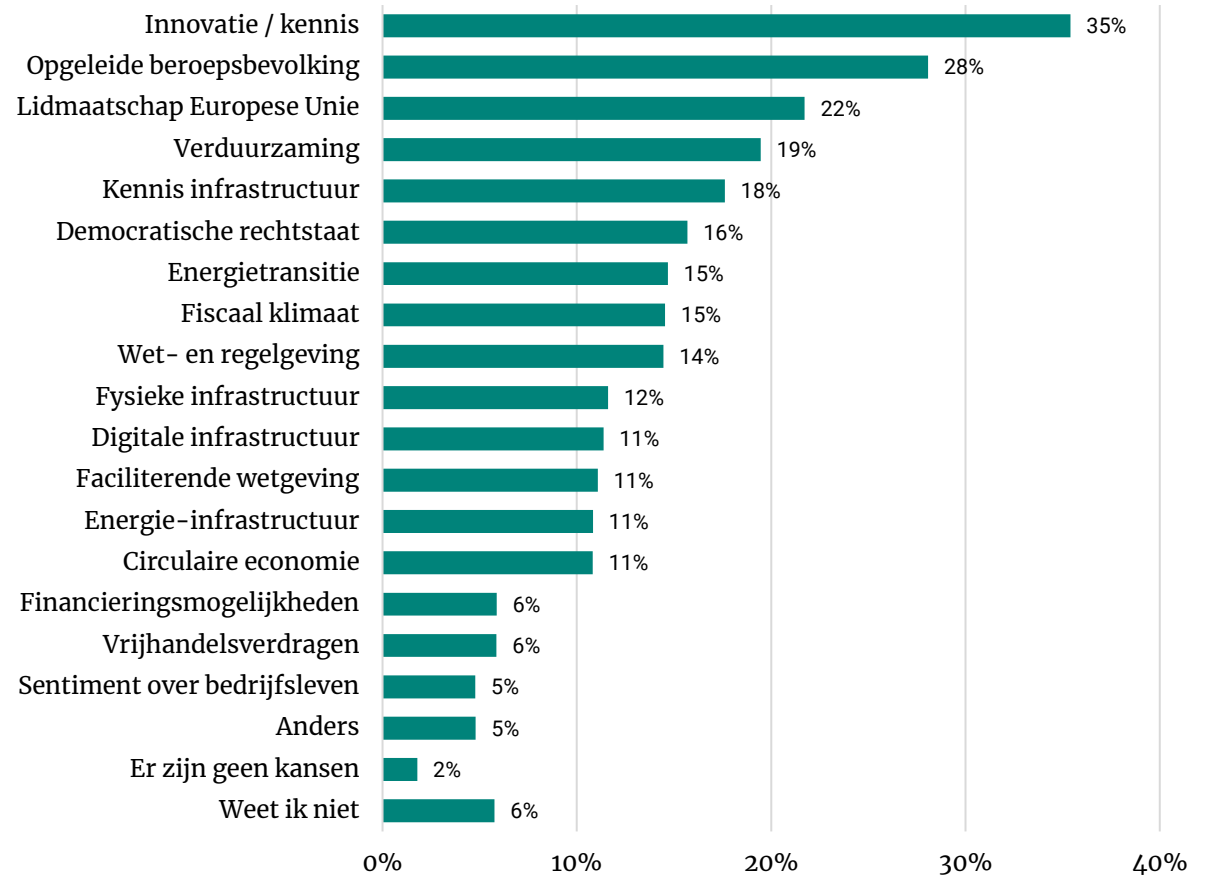

Innovatie en kennis zijn troefkaart voor economie

Eén op de drie ondernemers (35%) noemt innovatie en kennis als de grootste kans voor de Nederlandse economie. Net zoals in juli staat het feit dat in Nederland geput kan worden uit een goed opgeleide beroepsbevolking (28%) en het lidmaatschap van de Europese Unie (22%) op plek twee en drie. Het sentiment over het bedrijfsleven wordt door weinig ondernemers als een kans voor de Nederlandse economie gezien (5%).

Ondernemers in de sector *industrie, bouw en nutsbedrijven* noemen vaker de opgeleide beroepsbevolking als kans (36%). In de sector *financiële en zakelijke dienstverlening* is men vaker dan in andere sectoren positief over de digitale infrastructuur in Nederland (18%).

Wat zijn volgens u de belangrijkste ontwikkelingen en eigenschappen die voor kansen zorgen voor de Nederlandse economie? Maximaal 3 antwoorden (n=1.460)

Hoofdstuk

4 Politiek

[Terug naar inhoudsopgave](#)

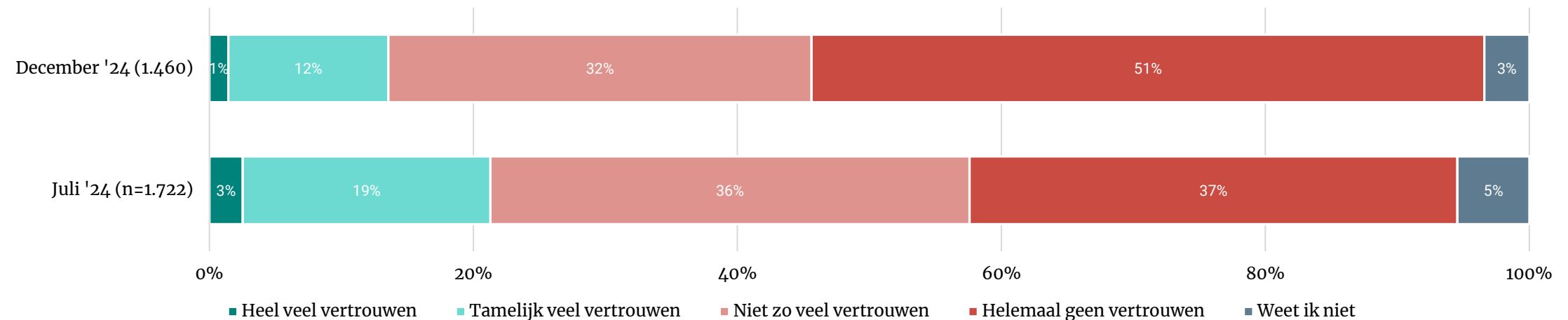

Vertrouwen kabinet gedaald naar één op de acht

Het vertrouwen van ondernemers in het nieuwe kabinet is gedaald; 13 procent zegt heel veel of tamelijk veel vertrouwen te hebben. In juli had nog 22 procent veel vertrouwen. Acht op de tien (83%) ondernemers hebben weinig of geen vertrouwen in het kabinet (juli: 73%).

Zzp'ers hebben vaker dan andere ondernemers helemaal geen vertrouwen (55% versus 39%). Ook ondernemers in de sectoren *financiële en zakelijke dienstverlening* (56%) en *overheid, onderwijs, zorg en overig* (55%) zeggen vaker geen vertrouwen te hebben. De sector *landbouw en visserij* heeft relatief vaak heel veel vertrouwen (7%).

Hoeveel vertrouwen heeft u als ondernemer in het kabinet van PVV, VVD, NSC en BBB?

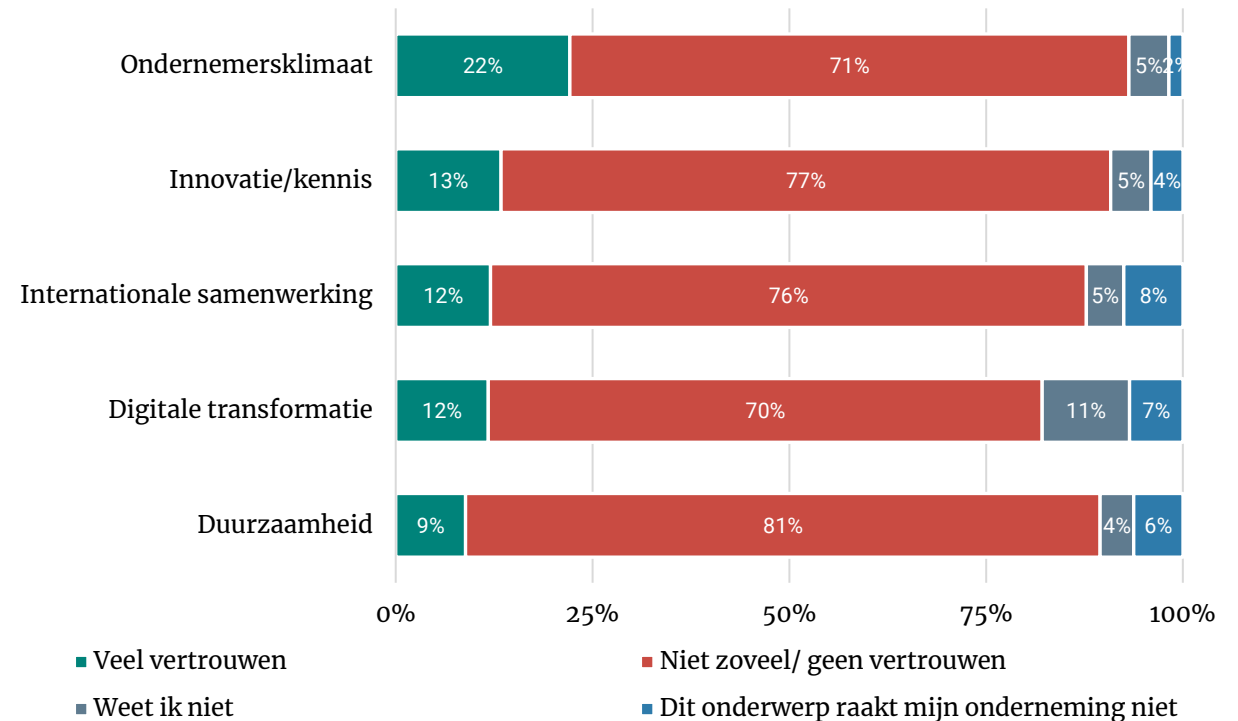

Afname vertrouwen inzet kabinet voor ondernemersklimaat

Een vijfde van de ondernemers (22%) heeft er veel vertrouwen in dat het nieuwe kabinet zich zal inzetten voor het ondernemersklimaat. Dat is een daling ten opzichte van juli toen nog 27 procent hier vertrouwen in had. Ook voor de overige onderwerpen is het vertrouwen gedaald vergeleken met juli.

Ondernemers in de *landbouw- en visserij*sector hebben meer dan andere sectoren vertrouwen dat het kabinet zich zal inzetten voor de onderwerpen, met uitzondering van digitale transformatie.

In hoeverre heeft u er vertrouwen in dat het nieuwe kabinet zich zal inzetten voor de volgende onderwerpen? (n=1.460)

Hoofdstuk

5 Omgevingswet

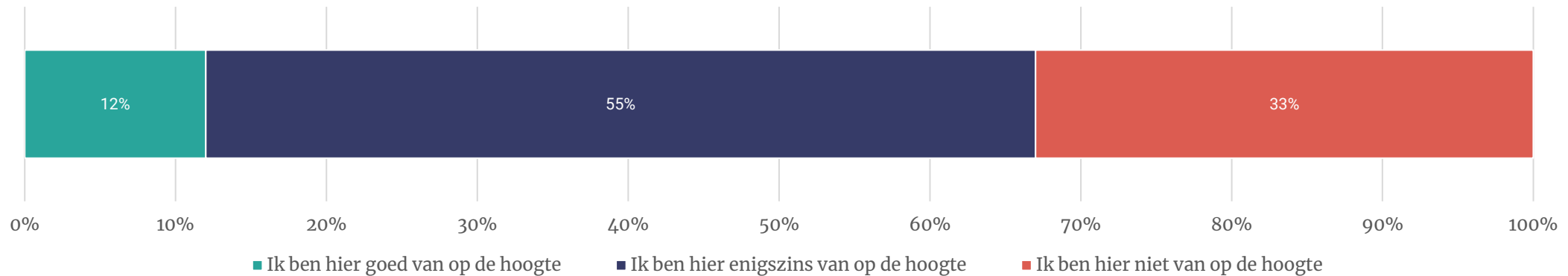
[Terug naar inhoudsopgave](#)

Twee derde op de hoogte van Omgevingswet

Twee derde van de ondernemers (67%) is op de hoogte van de Omgevingswet die sinds 1 januari 2024 van kracht is, waarvan twaalf procent goed op de hoogte. Een derde (33%) is niet op de hoogte van de nieuwe Omgevingswet.

Bent u bekend met de Omgevingswet? (n=1.460)

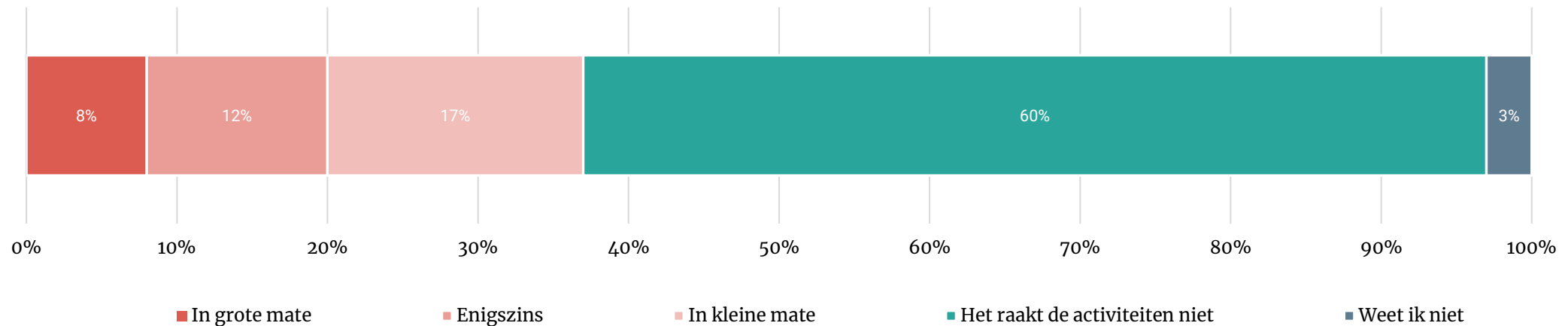
Vier op de tien geraakt door nieuwe Omgevingswet

Vier op de tien ondernemers (37%) die op de hoogte zijn van de Omgevingswet, geven aan dat de nieuwe Omgevingswet de activiteiten van hun organisatie in bepaalde mate raakt. Acht procent wordt in grote mate geraakt. Zes op de tien worden in de activiteiten van hun bedrijf niet geraakt door de nieuwe Omgevingswet.

Ondernemers in de sectoren *landbouw en visserij* en *industrie, bouw en nutsbedrijven* geven vaker aan geraakt te worden door de nieuwe Omgevingswet dan ondernemers in de andere sectoren (*handel, logistiek en horeca, financiële en zakelijke dienstverlening* en *overheid, onderwijs, zorg en overig*). Daarnaast geven zzp'ers vaker dan ondernemers van twee of meer medewerkers aan dat het hun activiteiten niet raakt (66% tegenover 41%).

In welke mate raakt de Omgevingswet de activiteiten van uw organisatie?

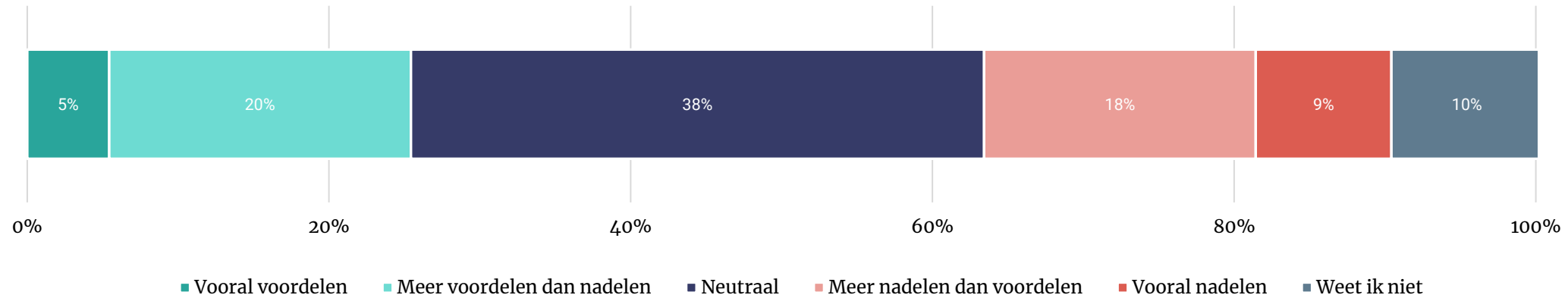
(Basis: minimaal enigszins op de hoogte van de Omgevingswet, n=994)

Geraakte ondernemers verdeeld over Omgevingswet

Een kwart van de ondernemers (25%) die op een bepaalde manier geraakt worden door de Omgevingswet ziet de Omgevingswet positief in: een vijfde (20%) ziet meer voordelen dan nadelen en vijf procent ziet vooral voordelen. Vier op de tien (38%) zijn neutraal. Een kwart van de ondernemers (27%) is minder positief: een zesde (18%) ziet meer nadelen dan voordelen en een tiende (9%) ziet vooral nadelen. Toelichtingen gaan voornamelijk over negatieve punten, zoals “*Veel te complex. Je wordt begraven in informatie*” en “*doelstelling om procedures simpeler en sneller te maken is volledig mislukt*”. Ondernemers die positief zijn vinden het bijvoorbeeld belangrijk dat de omgeving wordt betrokken “*Het betrekken van de omgeving bij besluiten wordt belangrijker. Als dat goed wordt gedaan, draagt dit bij tot sociale rust en burgerschap*” of waarderen dat men op één centrale plek terecht kan “*Minder loketten is een goed initiatief*”.

Ziet uw organisatie vooral voordelen of nadelen van de Omgevingswet?
(Basis: de Omgevingswet raakt de activiteiten van de organisatie, n=397)

Hoofdstuk

6

Zzp'ers en schijnzelfstandigheid

[Terug naar inhoudsopgave](#)

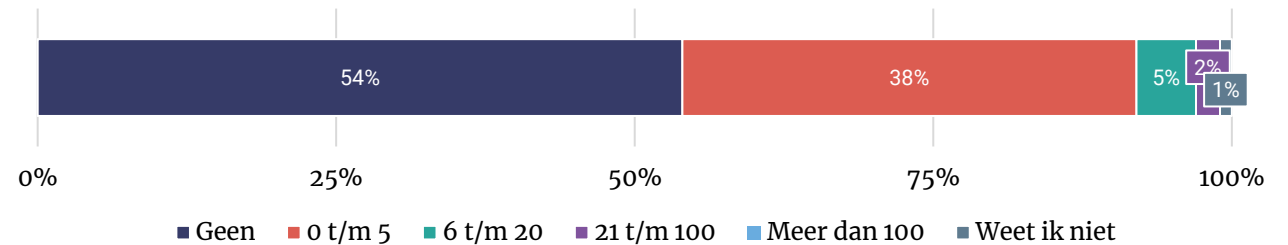

Flexibiliteit belangrijkste reden voor inhuren zzp'ers

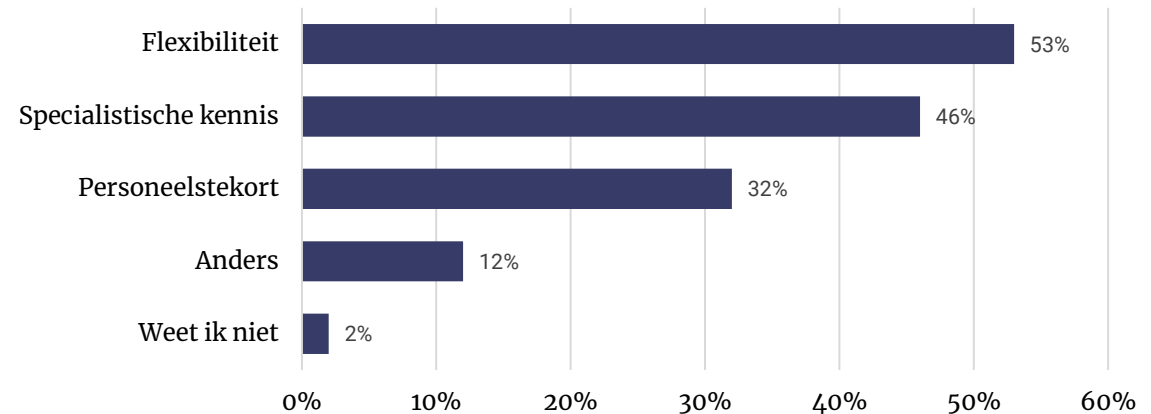
Bijna de helft (45%) van de ondernemers met personeel huurt wel eens zzp'ers in. Het grootste gedeelte hiervan (38%) huurt één tot en met vijf zzp'ers per jaar in. Iets meer dan de helft (54%) zet geen zzp'ers in.

Van de ondernemers die zzp'ers inhuren, geeft de helft (53%) aan dit te doen wegens flexibiliteit. Specialistische kennis wordt door bijna de helft (46%) als reden genoemd en personeelstekort door een derde (32%).

Hoeveel zzp'ers (personen) huurt u gemiddeld per jaar in? (basis: ondernemers met personeel, n=459)

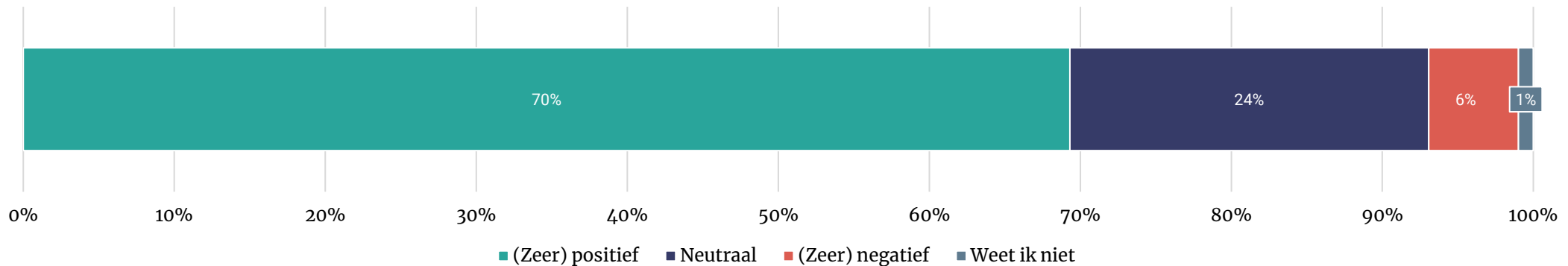
Waarom zet u zzp'ers in? (Basis: ondernemers met personeel die zzp'ers inzetten, n=229)

Meeste ondernemers positief over hun inhuur van zzp'ers

Van de ondernemers die wel eens zzp'ers inhuren, zijn zeven op de tien (70%) (zeer) positief hierover. Een kwart is neutraal en slechts zes procent is negatief. Positieve punten die men vaak noemt zijn, net als de belangrijkste redenen om zzp'ers in te huren, flexibiliteit en expertise: *“Het geeft flexibiliteit om pieken op te vangen”* en *“Goede krachten met brede ervaring door meerdere opdrachtgevers, leren van hoe het buiten mijn bedrijf gaat”*. Nadelen hebben vaak te maken met extra kosten *“Het biedt flexibele voordelen, maar ook financiële nadelen”* en het gebrek aan binding *“Ze zijn geen verlengstuk van je bedrijf en bedrijfsvisie”*. Ook is het inhuren van zzp'ers is niet altijd een vrijwillige keuze *“Liever heb ik personeel in loondienst. Maar dat is er in onze branche niet of nauwelijks.”*

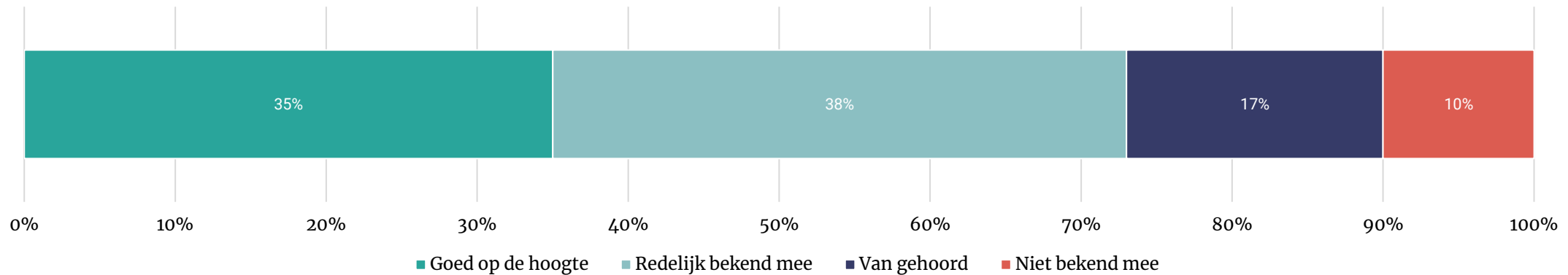
In hoeverre bent u positief of negatief over het inhuren van zzp'ers? (Basis: ondernemers met personeel die zzp'ers inzetten, n=229)

Negen op de tien ondernemers bekend met wet DBA

Vanaf 1 januari 2025 wordt de wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelatie) gehandhaafd. Deze wet regelt de afspraken over de werkrelatie om schijnzelfstandigheid te voorkomen. De volgende vragen zijn gesteld aan zzp'ers en ondernemers met werknemers. Een derde van hen (35%) was voordat ze de vragenlijst invulden goed op de hoogte van de wet DBA, vier op de tien (38%) waren er redelijk bekend mee en een zesde (17%) had ervan gehoord. Een tiende (10%) was er niet bekend mee. Ondernemers in de sector *financiële en zakelijke dienstverlening* zijn vaker goed op de hoogte van deze wet dan ondernemers in andere sectoren. Daarnaast zijn zzp'ers beter op de hoogte dan ondernemers met werknemers.

In hoeverre was u bekend met de wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelatie) voordat u deze vragenlijst

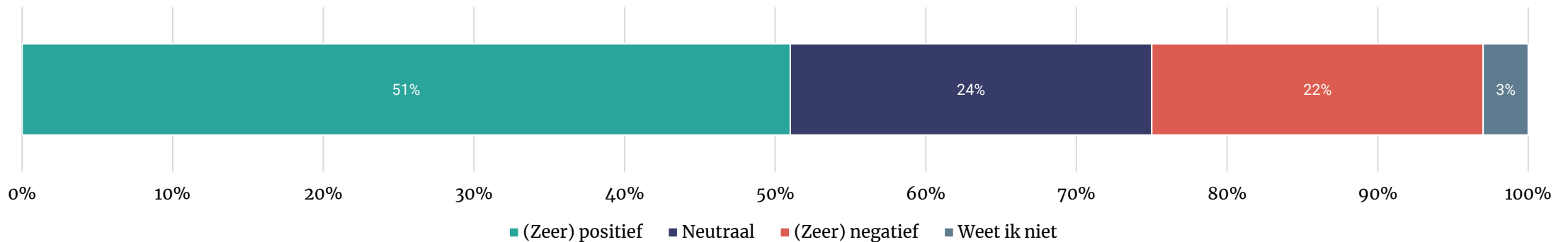

Helft vindt handhaving schijnzelfstandigheid positief

De helft van de ondervraagde ondernemers (51%) vindt het (zeer) positief dat schijnzelfstandigheid gehandhaafd gaat worden vanaf 1 januari 2025. Een vijfde (22%) vindt dit (zeer) negatief, een kwart (24%) is neutraal. Ondernemers die het handhaven van de wet positief vinden, noemen bijvoorbeeld dat het schijnzelfstandigheid/uitbuiting tegengaat en kwetsbare zzp'ers beschermt: *“Bescherming van mensen die gedwongen zzp'er zijn geworden”*. Ook zorgt het volgens sommigen voor een eerlijker speelveld: *“Eerlijkere concurrentie voor bedrijven met personeel”*.

Ondernemers die de handhaving een negatieve ontwikkeling vinden noemen vaak dat de uitvoerbaarheid lastig is *“De wet DBA bevat nog altijd te veel onduidelijkheden”*, dat de wet te breed is *“Echt schijn bestrijden is goed. Maar raakt nu teveel mensen”* en dat het negatieve gevolgen kan hebben voor de arbeidsmarkt/flexibiliteit *“Het maakt kleine bedrijven kapot, flexibele inzet personeel wordt moeilijker”*.

Wat vindt u ervan dat er op schijnzelfstandigheid gaat worden gehandhaafd?

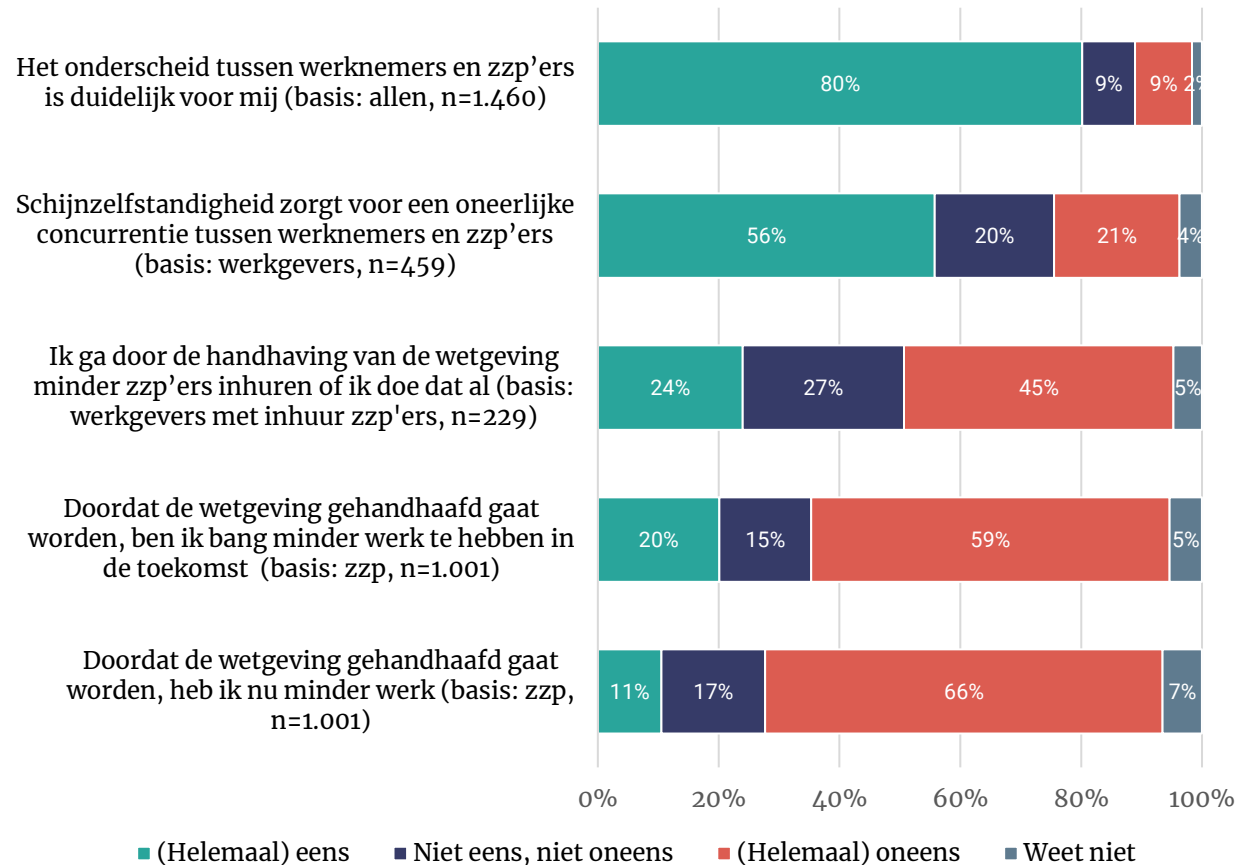
Meerderheid zzp'ers niet bang voor minder werk door DBA

Acht op de tien ondernemers (80%) vinden het onderscheid tussen werknemers en zzp'ers duidelijk, een tiende (9%) vindt dit niet duidelijk.

Iets meer dan de helft (56%) van de ondernemers met werknemers vindt dat schijnzelfstandigheid zorgt voor een oneerlijke concurrentie tussen werknemers en zzp'ers, een vijfde (21%) vindt dit niet. Een kwart (24%) gaat door de handhaving van de wet DBA minder zzp'ers inhuren of deed dit al. Vijfenvertig procent geeft aan niet minder zzp'ers in te gaan huren.

Een vijfde van de zzp'ers (20%) is bang dat door de handhaving van de wet, hij of zij minder werk heeft in de toekomst. Zes op de tien zzp'ers (59%) zijn hier niet bang voor. Een tiende (11%) heeft nu al minder werk door de handhaving van de wet, twee derde (66%) heeft hier geen last van.

In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Hoofdstuk

7

Artificial Intelligence

[Terug naar inhoudsopgave](#)

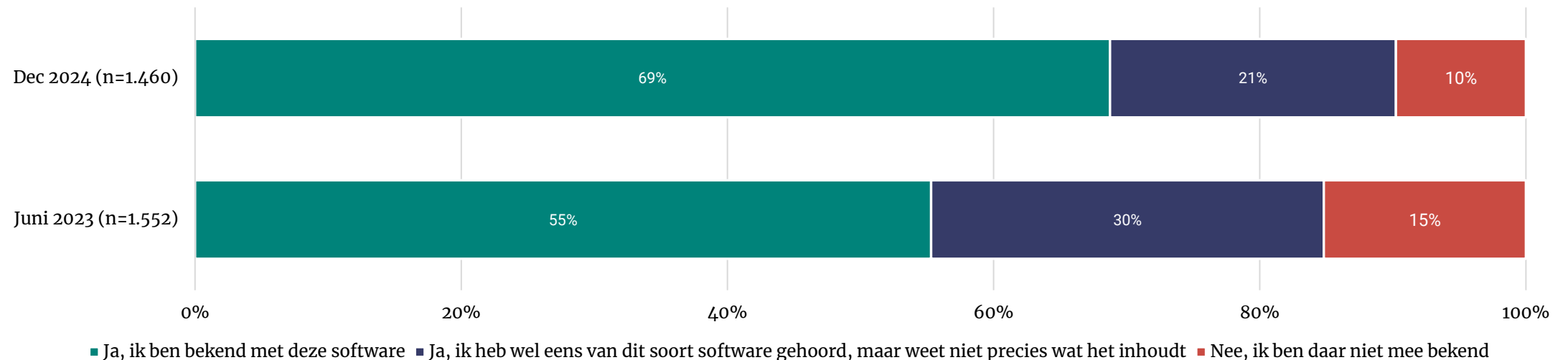

Zeven op de tien ondernemers bekend met AI-software

De meerderheid van de ondernemers is bekend met AI-software (69%). Tien procent van de ondernemers kent deze software niet. Dat AI-software steeds bekender wordt is goed te zien in vergelijking met juni 2023. Toen kregen ondernemers ook deze vraag voorgelegd en was 55 procent hier bekend mee. Dit aandeel is dus fors gestegen.

Ondernemers uit de sector *financiële en zakelijke dienstverlening* zijn vaker dan andere sectoren bekend met AI-software (81%).

Bent u bekend met software waarin gebruikt wordt gemaakt van AI (zoals ChatGPT)?

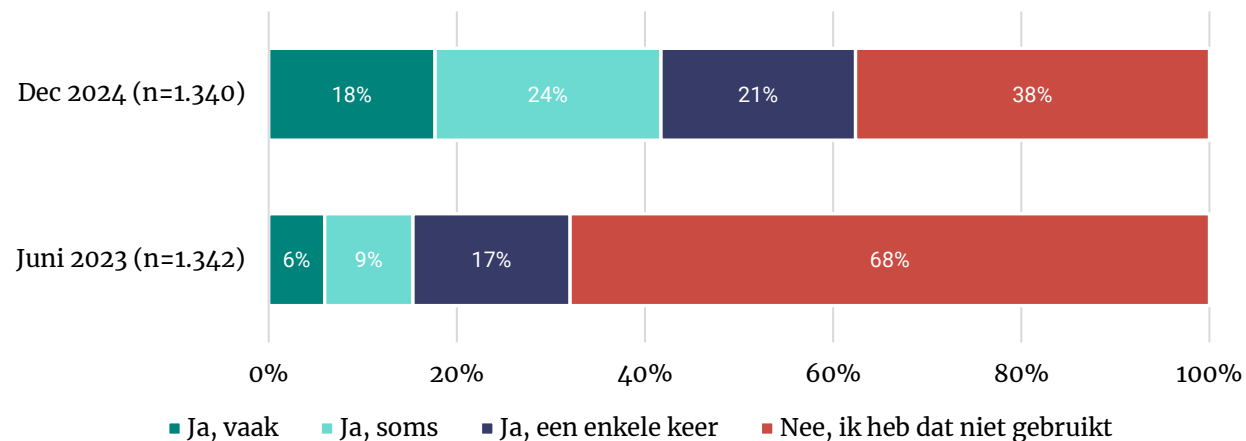
Gebruik AI-software verdubbeld in anderhalf jaar

Zes op de tien ondernemers (63%) hebben in de afgelopen twaalf maanden AI-software gebruikt. Ten opzichte van juni 2023 is dat aandeel verdubbeld. Toen had een derde (32%) van de ondernemers deze software wel eens gebruikt.

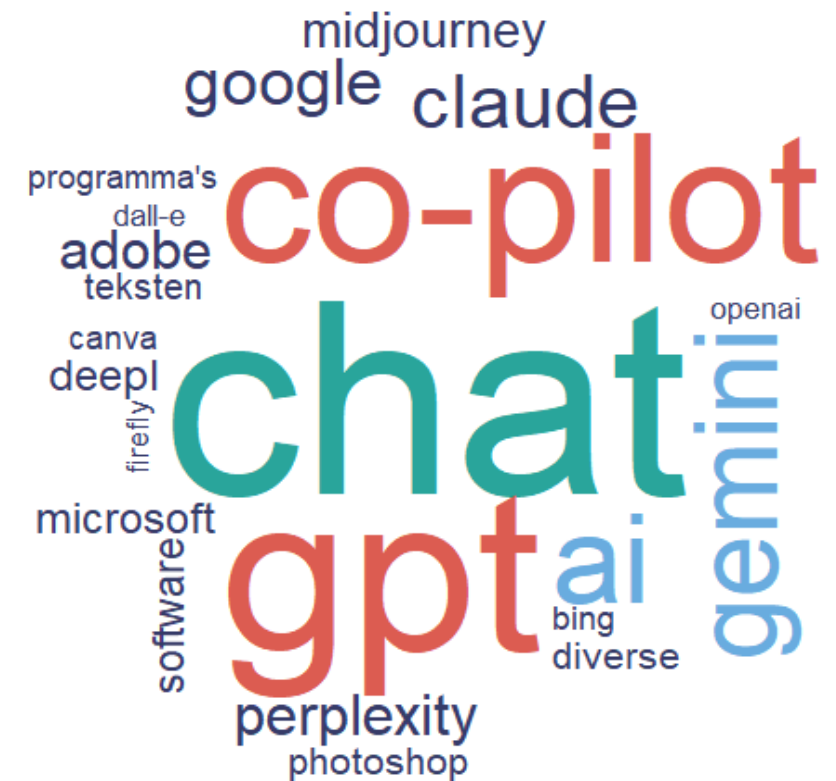
AI-software gebruikt men voornamelijk vaak in de *financiële en zakelijke dienstverlening* en *overheid, onderwijs, zorg en overig*. In de overige sectoren heeft men vaker geen gebruik gemaakt van AI-software in het afgelopen jaar.

Ondernemers noemen voornamelijk dat ze gebruik hebben gemaakt van ChatGPT. Maar ook andere chatbots zoals co-pilot worden gebruikt.

Heeft u in de afgelopen 12 maanden zelf wel eens actief gebruik gemaakt van AI-software? (Basis: als men bekend is met AI-software)

Welke AI-software heeft u gebruikt? (n=703)

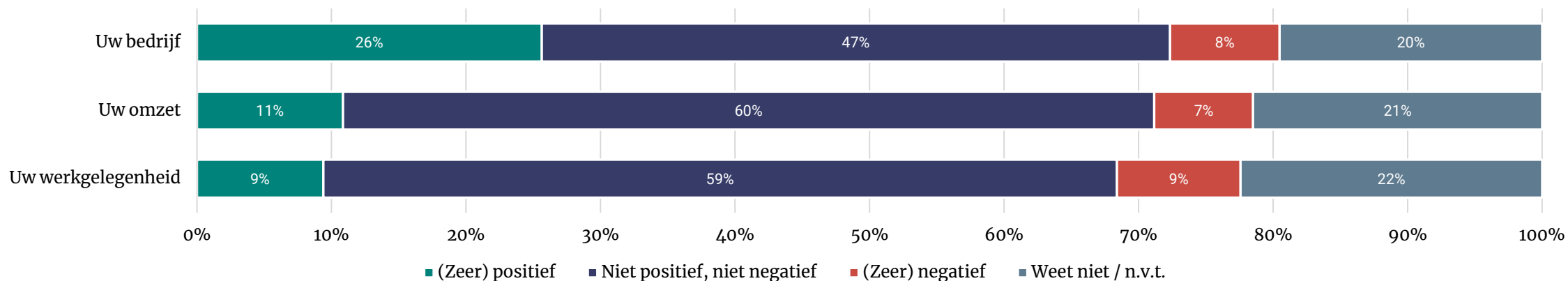
Kwart ondernemers verwacht positief effect AI op bedrijf

Een kwart van de ondernemers verwacht dat AI een positief effect heeft op hun bedrijf. Acht procent verwacht juist een negatief effect. Ten opzichte van juni 2023 is men positiever, toen verwachtte 16 procent een positief effect en 13 procent een negatief effect op het eigen bedrijf.

Eén op de tien ondernemers verwacht een positief effect op de omzet (11%) en de werkgelegenheid (9%). Ook dit is toegenomen ten opzichte van juni 2023 (toen respectievelijk 8 % en 6%). Bij alle aspecten geldt dat 47 tot 60 procent geen positieve en maar ook geen negatieve effecten verwacht.

Ondernemers in de *financiële en zakelijke dienstverlening* en bedrijven met vijf of meer medewerkers zijn vaker positief over de invloed van AI op het bedrijf, de omzet en de werkgelegenheid.

Wat voor effect denkt u dat de recente snelle ontwikkeling van AI heeft op... (n=1.460)

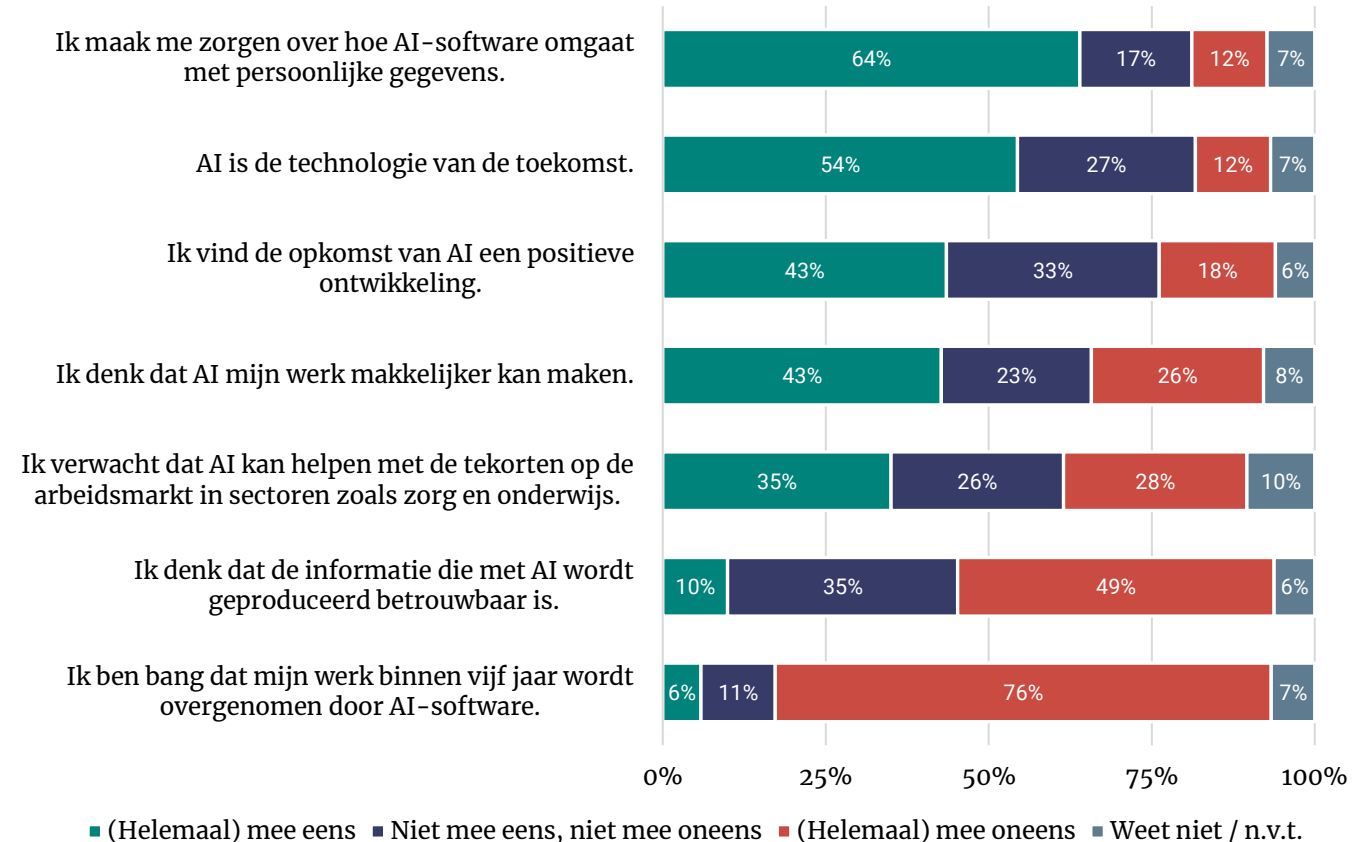

Twee derde bezorgt over omgang met persoonlijke gegevens

Twee op de drie ondernemers (64%) maken zich zorgen over hoe AI-software omgaat met persoonlijke gegevens. Een ruime meerderheid (54%) denkt dat AI de technologie van de toekomst wordt en 43 procent vindt de opkomst van AI een positieve ontwikkeling. Eveneens 43 procent verwacht dat AI hun werk makkelijker kan maken. Toch denkt de helft (49%) dat de informatie die wordt gegenereerd door AI niet betrouwbaar is. Driekwart (76%) is dan ook niet bang dat het eigen werk binnen vijf jaar wordt overgenomen door AI.

In vergelijking met andere sectoren vinden ondernemers uit de sector *financiële en zakelijke dienstverlening* de opkomst van AI vaker een positieve ontwikkeling en denken ze vaker dat AI hun werk makkelijker kan maken.

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen? (n=1.460)

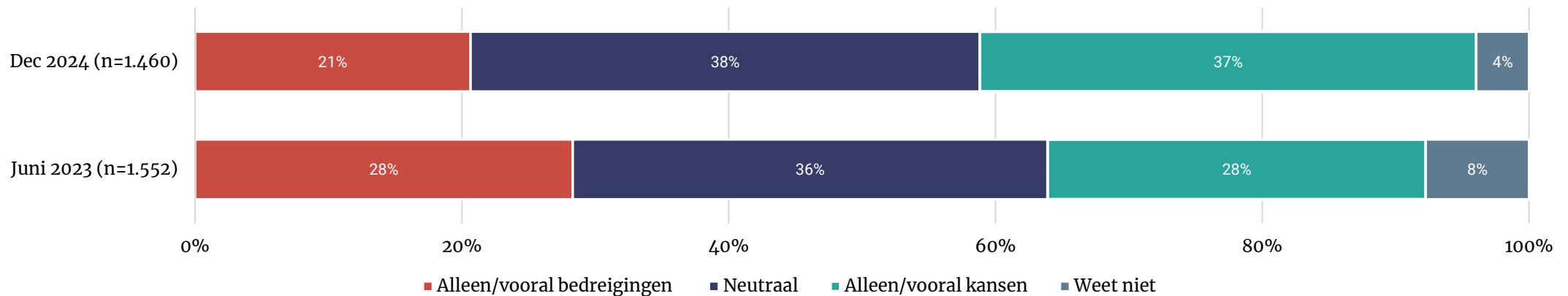

Meer ondernemers zien toekomstige kansen AI

Eén op de vijf ondernemers (21%) ziet vooral of alleen bedreigingen als ze denken aan AI in de toekomst. Vier op de tien ondernemers (37%) ziet vooral of alleen kansen als ze denken aan AI in de toekomst. Vergeleken met de meting in juni 2023 zien meer ondernemers kansen voor AI en minder ondernemers zien bedreigingen.

Ook tussen sectoren zijn verschillen te zien. Zo zien ondernemers in de sector *industrie, bouw en nutsbedrijven* relatief vaak alleen bedreigingen terwijl ondernemers uit de sector *financiële en zakelijke dienstverlening* relatief vaak vooral kansen zien.

Als u denkt aan AI in de toekomst, ziet u dan vooral bedreigingen of kansen?

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00

E nl-info-publiek@ipsos.com

KvK-nummer 08198802

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E nl-info-publiek@ipsos.com

Meer weten?

www.ipsos-publiek.nl

www.ioresearchondernemerspanel.nl

E ondernemerspanel@ioresearch.nl

